

historická revue

cena | 3,50 €

pre predplatiteľov

cena 2,80 €

ročník XXVI

2 | 2015

Vedecko-populárny časopis o dejinách
www.historickarevue.com



VESMÍRNE PRETEKY

USA a ZSSR v súboji o kozmický priestor



VON BRAUN A KOROL'OV
geniálni konštruktéri rakiet



JURIJ GAGARIN
prvý človek vo vesmíre



KOZMONAUTIKA
v propagande studenej vojny

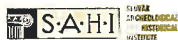


historická revue

Vedecko-populárny mesačník o dejinách

február 2015

Vydáva



Slovenský archeologický a historický inštitút – SAHI,
občianske združenie, www.sahi.sk
Vychádza s podporou Ministerstva školstva SR
a JUDr. Zoroslava Kollára

Výbor SAHI,
občianske združenie

Mgr. Drahoslav Hulínek, PhD.
JUDr. Zoroslav Kollár
Mgr. Peter Valent

Adresa redakcie

Vajnorská 8/A, 831 04 Bratislava
e-mail: historickarevue@sahi.sk
www.historickarevue.com
tel.: 02/55 56 83 04
IČO: 30 864 046

Šéfredaktor

Mgr. Drahoslav Hulínek, PhD.

Manažér redakcie

Mgr. Peter Valent

Finančný manažér

Ing. Bohuš Kaliarik

Zodpovední redaktori

Mgr. Jaroslav Valent
Mgr. Eva Hulínková-Ťuchová

Vedeckí garanti

prof. PhDr. Milan Kováč, PhD.
prof. PhDr. Tatiana Štefanovičová, CSc.

Jazykový a odborný redaktor

Mgr. Ľuboš Kačírek, PhD.

Scan a grafická úprava

Alena Srebalová
Marcel Križan

Fotoreportér

Mapy

Ladislav Horský
©doc. RNDr. Daniel Gurňák, PhD.

Redaktori

Mgr. Martin Poláček
Miroslav Vaculík
Mgr. Daniel Kendrala
Mgr. Ivan Zich

Asistentka redakcie a pre inzerciu

Mgr. Veronika Wilflingová
+421 911 066 016
e-mail: administrativa@sahi.sk

Asistent redakcie a jazykový redaktor

Mgr. Roman Beňo

Odborní spolupracovníci

doc. Miroslav Bárta, PhD.
doc. PhDr. Dušan Čaplovič, DrSc.
PhDr. Pavel Dvořák
PhDr. Štefan Holčík, CSc.
JUDr. Zoroslav Kollár
doc. PaedDr. Viliam Kratochvíl, PhD.
Mgr. Patrik Kunec, PhD.
prof. PhDr. Richard Marsina, DrSc.
prof. Susumu Nagayo
doc. PhDr. Peter Pavúk, PhD.
doc. PaedDr. Martin Pekár, PhD.
PhDr. Veronika Plachá
PhDr. Peter Száraz, CSc.
doc. PhDr. Pavol Valachovič, CSc.

Tlač, lito

Tlačiareň Slovenská Grafia a. s.

Registrácia

Index: 254/08
ISSN 1335-6550

Časopis do priameho predaja rozširuje MEDIAPRINT-KAPA a vydavateľ.

Predplatné v SR vybavuje: L.K. PERMANENT, spol. s r.o., P.O. Box 4, 834 14 Bratislava 34. Objednávky a reklamácie:
Heršlová Dana, tel. 02/49 111 203, email: heršlova@lkpermanent.sk.

Predplatné v Českej republike prijíma: A.L.L. PRODUCTION, s.r.o., P.O. Box 732, III 21 Praha I, tel.: +420840306090,
email: predplatne@predplatne.cz, www.predplatne.cz

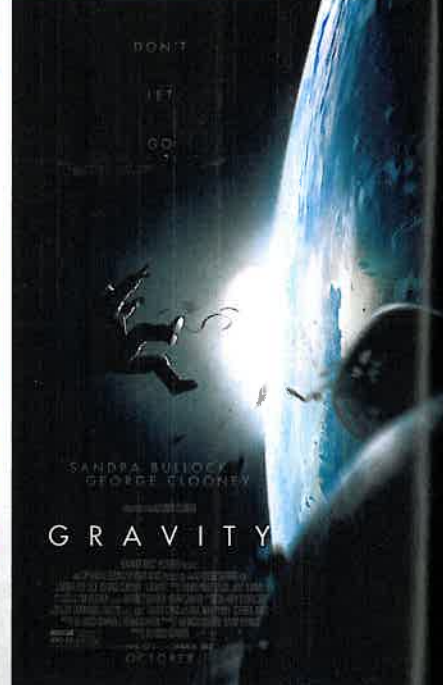
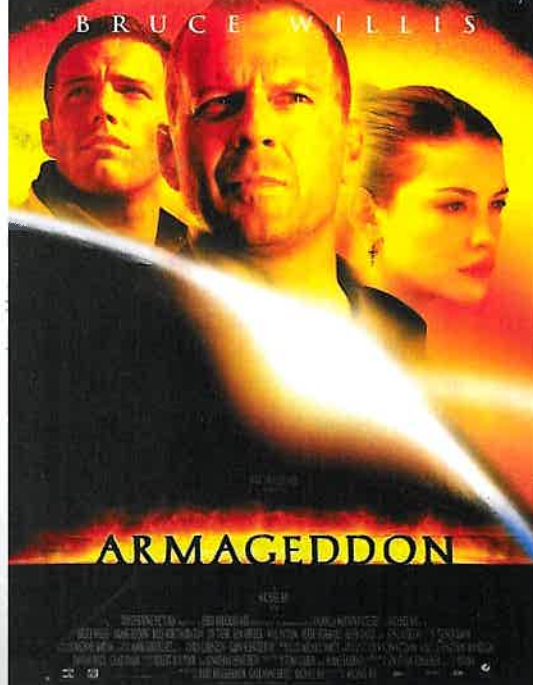
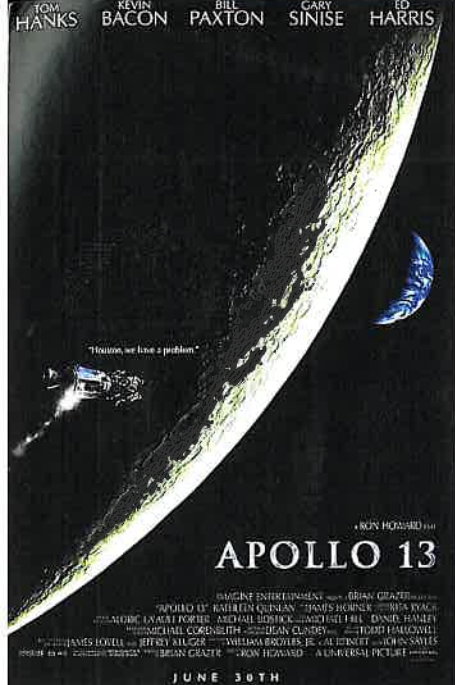
Cena predplatného v SR: ročné 33,60 €, polročné 16,80 €, v ČR: ročné 1044 Kč, polročné 522 Kč

Nevyžiadané rukopisy sa nevracajú. Copyright © - Historická revue. Všetky práva vyhradené. Podávanie tlačovín
povolené Riaditeľstvom pošty v Bratislave č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996. Na všetky príspevky sa vzťahuje autorské
právo. Za obsah textov, reklám a obrázkov zodpovedajú autori. Redakcia sa nemusí stotožňovať s ich názormi. Vydavateľ
si vyhradzuje právo na skrátenie a formálnu úpravu textu, ako aj na ich jazykovú úpravu. Vydavateľ si tiež vyhradzuje
právo na umiestnenie inzercií a reklamných článkov, pokiaľ nebolo dohodnuté ich umiestnenie so zadávateľom. Za obsah
a pravdivosť inzerátov a reklamných bannerov zodpovedajú zadávatelia kampaní. Rukopis zadaný do tlače 30. 1. 2015.

Predná obálka

Edwin „Buzz“ Aldrin ako druhý človek na povrchu Mesiaca, 21. júl 1969.





VESMÍR V OBÝVAČKÁCH

Kozmonautika vo filme, hudbe a literatúre

autor | MAREK KRIŠTOF

Významné udalosti ľudských dejín sa vždy odrážali aj v umeleckej a kultúrnej tvorbe. A naopak, ľudská kultúra sa mnohokrát prejavila na tvorbe dejín. Tento kolobeh, akýsi uzavretý kruh, si všímame už aj vo vzťahu človeka a popularizácie vesmíru.

Ešte omnoho skôr, ako sa ľudský duch po prvýkrát vzniesol zo Zeme, čo i len v lietadle, nehovoriac o rakete, písali už svetoznámi autori ako Jules Verne o ceste na Mesiac, motivujúc tak snahu o let ku hviezdám. Mnohí veľkí kozmickí priekopníci potvrdili, že ich v bádani poháňala najmä spomienka na knihu z detstva. Po dosiahnutí prvých vesmírnych úspechov v 50. a 60. rokoch minulého storočia sa však karta obrátila. Už to neboli knihy, ktoré podnecovali túžbu po vesmíre, boli to skutočné rakety, ktoré prepisovali odbornú a populárnu literatúru. Vplyv vesmíru nekončí len pri knihách, ale nadvukovou rýchlosťou si razí svoju cestu aj do odvetvia hudby a filmu.

KOZMICKÁ REALITY SHOW

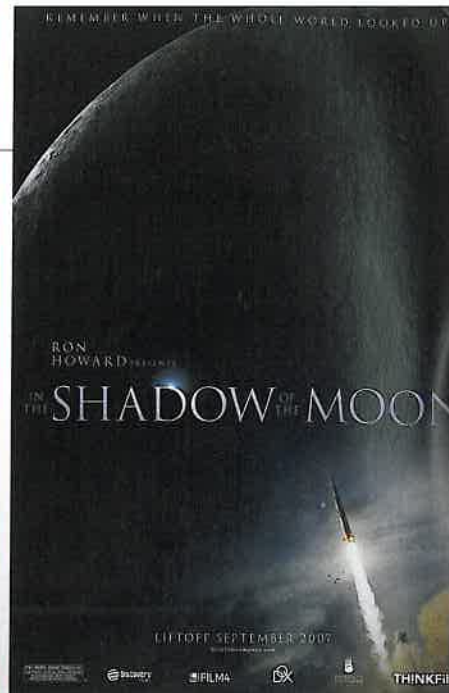
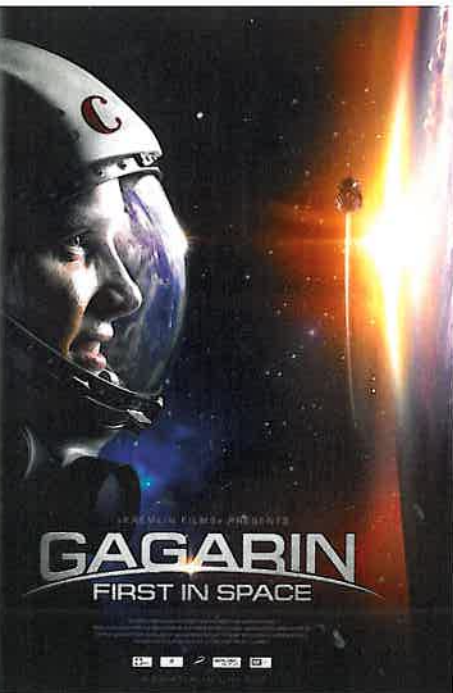
Za prvý sci-fi film sa najčastejšie považuje *Cesta na Mesiac* od Georgesa Mélièsa

z roku 1902. Film bol založený na dielach J. Verna a G. H. Wellsa a zobrazoval vystrelenie vesmírnej lode z dela na Mesiac. Lenže už o šesťdesiat rokov neskôr sa sci-fi stalo skutočnosťou. Živé televízne prenosy z letov amerického programu Apollo predstavujú dokonca akúsi formu reality show, len bez možnosti diváckeho hlasovania. Jedine, že by sme zohľadnili možnosť voľby prezidenta podporujúceho vesmírny program. Smutnou pravdou je, že už let Apollo 13 sledovalo omnoho menej divákov ako predchádzajúce dve pristátia na Mesiaci. V každom prípade však televízia priniesla vesmír v masovom meradle do obývačiek, kde sa s ním stretávame dodnes. Filmy pre verejnosť ovplyvnené kozmonautikou by sme mohli rozdeliť do dvoch skupín: dokumentárne a populárne. Populárne a zároveň masovo obľúbenejšie sú tie, ktoré na nás striehnu v kinách.



SCIENCE FICTION ALEBO UŽ REALITA?

V roku 1998 mal premiéru film, ktorý sa vryl hlboko do pamäti širokej verejnosti, čo sa týka vesmíru, astronautov a asteroidov. Veď kto by čo i len podľa názvu nepoznal film *Armageddon* (Armageddon) s Bruceom Willisom, Benom Affleckom, Liv Tylerovou



a mnohými ďalšími známymi hercami? Tento film predbehol skutočnosť o niekoľko desaťročí. Americkým astronautom sa v ňom podarilo pristáť na asteroide a následne ho zneškodniť. Film sa však pomaly stáva realitou. Len pred pár týždňami zasiahla svet dobrá správa: Európskej vesmírnej agentúre sa podarilo historicky prvé pristátie robotickej sondy na kométe. Roseta odštartovala v roku 2004 a po desiatich rokoch úspešne dosiahla svoj cieľ. O krok ďalej by mala zjsť japonská sonda Hayabusa 2 (Sokol 2), ktorá by po nedávnom úspešnom štarte mala pristáť na asteroide a priviesť naspäť na Zem vzorky. V americkej NASA sa už medzitým plánuje prvá ľudská návšteva Zemi blízkeho asteroidu, na ktorý by agentúra rada využila svoju najnovšiu loď Orion.

Z obdobia začiatku 3. tisícročia patria medzi tie známejšie filmy *Mission to Mars* (Misia na Mars, 2000) a *Red Planet* (Červená planéta, 2000). Z roku 2000 pochádza tiež film *Space Cowboys* (Vesmírne kovboji), kde si zahrali na raketopláne také hviezdy ako Clint Eastwood, Tommy Lee Jones či Donald Sutherland. Aj keď spracovanie pobytu vo vesmíre je trošku odľahčené, hlavnou myšlienkou diela je poukázanie na nebezpečenstvo prítomnosti nukleárných zbraní na orbite Zeme. Film tak odkazuje na obdobie militarizácie vesmíru, tzv. Star Wars (hviezdnych vojen).

OD APOLLO 13 KU KOZMICKÉMU 3D

Zaujímavý pohľad na využívanie nerastných surovín vo vesmíre ponúka film *Moon* (Mesiak) z roku 2009, kde sa s ná-

strahami mesačnej ťažby svojsky vyrovnáva Sam Rockwell. Z radov konšpiračných filmov treba spomenúť *Apollo 18* (2011), ktoré ponúko alternatívnu teóriu o pristáť Američanov a Sovietov na Mesiaci. Príbeh rozpráva aj o tom, prečo sa na Zemi strácajú exempláre mesačných hornín. Vo filme *Transformers 3* (2011) zasa vyslali Neila Armstronga a Edwina „Buzza“ Aldrina v Apolle 11 skontrolovať havarovanú mimozemskú loď na Mesiaci.

Za zmienku však určite stojí aj film z roku 1978 s názvom *Capricorn 1* (Kozorožec 1). Na pozadí prvej pilotovanej misie na Mars s ľudskou posádkou sa tu opisuje, ako to mohlo vlastne byť, ak by bolo pristátie na Mesiaci sfašované. Treba uznať, že vzhľadom na obdobie nakrúcania tejto klasiky je hlavná myšlienka spracovaná a prezentovaná veľmi dobre.

Americký herec a producent Tom Hanks tiež priložil ruku k dielu a postavil sa o zviditeľnenie amerických astronautov na filmovom plátne, a to hneď v dvoch veľkých projektoch. Vo filme *Apollo 13* (1995) si zahral postavu veliteľa Jima Lovella. Táto misia sa často označuje aj ako „najúspešnejšie zlyhanie NASA“. Za túto rolu ho spolu s astronautom Jimom Lovellom pozval na stretnutie do Bieleho domu dokonca americký prezident Bill Clinton. Film bol nakrútený podľa

knížnej predlohy s názvom *Lost Moon: The perilous Voyage of Apollo 13* (Stratený mesiac: Nebezpečná cesta Apolla 13, 1994), neskôr premenovanej iba na *Apollo 13*, ktorú napísal veliteľ letu Jim Lovell spolu s novinárom a spisovateľom Jeffreyom Klugerom.

Ako producent sa Tom Hanks podieľal na 12-dielnom televíznom miniseriáli s názvom *From the Earth to the Moon* (Zo Zeme na Mesiak, 1998). V jednotlivých častiach seriálu dal vyniknúť pozadiu vesmírnych letov, aby si divák uvedomil, čo všetko sa skrýva za jedným hlasným štartom rakety. Zdôrazňuje, koľko peňazí, práce a ľudských hláv sa muselo podieľať na príprave takého ambiciózneho projektu, akým bolo pristátie človeka na Mesiaci. A to nielen na strane americkej, ale aj

SANDRA BULLOCK
VO FILME GRAVITY



Vesmír v obývačkách

sovietskej. V príbehu Apolla 8 je zaujímavé, že všetky scény na Zemi sú čiernebiele a iba zábery vo vesmíre sú farebné.

Z dokumentárnych filmov je možné ešte spomenúť film s názvom *In the Shadow of the Moon* (V tieni Mesiaca, 2007), ktorý je zbierkou výpovedí astronautov programu Apollo. Zakončený je hlbokým konštatovaním astronauta so slovenskými koreňmi E. A. Cernana, ktorý na otázky o pravdivosti letov na Mesiac odpovedá: „Pravda nepotrebuje obhajobu. Nikto, nikto nemôže totiž zotrieť z povrchu Mesiaca stopy, ktoré sme tam zanechali...“

Trochu úsmevným faktom platným pre mnohé staršie americké filmy (a tak aj pre tie o vesmíre) je, že diváci si v nich často nájdu mladšie verzie svojich obľúbených hercov zo súčasných masovo rozšírených amerických kriminálov. Dokonca aj v jednej časti *C. S. I. Miami, S8E15 – Miami, we have a problem* (Miami, máme problém, 2010) sa objavil prípad vraždy spojený s testovaním súkromnej vesmírnej lode pre turistov.

Z tých najnovších filmov si určite spomeniete na projekt Alfonsa Cuaróna s názvom *Gravity* (Gravitácia, 2013), v hlavnej úlohe so Sandrou Bullock (Dr. Ryan Sto-

ne) a Georgeom Clooneyom (Matt Kowalsky). Aj keď mnohých kritikov unavovalo pozeráť sa väčšinu filmu na vystrašenú astronautku Sandru Bullock, treba uznať, že režisér Cuarón dodal dielu neobyčajnú perspektívu. Už len jednoduché zohľadnenie faktu (široko ignorovaného v bežných filmoch), že vo vesmírnom vákuu nie je nič, čo by prenášalo zvuk, spôsobí realistický zážitok. A technické spracovanie v IMAX 3D posúva celú snímku do kozmického rozmeru.

V roku 2013 vyšiel tiež zaujímavý film z druhej strany bývalej železnej opony o pionierovi pilotovaných vesmírnych letov s názvom *Гарин. Первый в космосе* (Gagarin. Prvý vo vesmíre). Film veľmi výstižne vyjadruje Gagarinovu životnú cestu, odvahu a nasadenie všetkých sovietskych kozmonautov tej doby, ich trápenia, skromnosť a radosť bežného života. Tiež zachytáva emócie ruského ľudu, celej krajiny, akademických, konštruktérskych a politických špičiek a podáva tak svedectvo o týchto historických udalostiach. Ako povedal Gagarinov kolega a rival German Titov: „Poletia tam mnohí, ale iba toho prvého si budú pamätať,“ tak aj tento film je poctou Gagarinovmu úsiliu a odhodlaniu.

STAR TREK A ISS V IPHONE

Vplyv filmu na kozmonautiku nebol asi nikdy v histórii viditeľnejší ako v roku 1977 pri vyvíjaní amerického raketoplánu. Keď mali totiž prebiehať prvé skúšobné lety prototypu, NASA ho pomenovala vlastenecky – *Constitution* (Ústava). V tej dobe bol však v Amerike veľmi populárny seriál *Star Trek* so známym heslom: „Boldly go, where no man has gone before“ (Odvážne idúc tam, kde ešte nijaký človek nebol). Silný tlak verejnosti donútil nakoniec úrady, aby meno raketoplánu zmenili podľa vzoru vesmírnej lode zo *Star Treku* na *Enterprise*. Hviezdou seriálu v tej dobe bol aj americký herec William Shatner (Kapitán Kirk). V roku 2011 symbolicky komentoval dokumentárny film *The Space Shuttle* (Raketoplán) pri príležitosti posledného letu raketoplánu *Endeavour*.

Zaujímavým videom sa stala aj prehliadka Medzinárodnej vesmírnej stanice (International Space Station – ISS), ktorú tesne pred svojím návratom na Zem v roku 2012 urobila americká astronautka Sunita Williams. Samozrejme, že podobných prehliadok už bolo nakrútené nespočetné množstvo, avšak toto konkrétne video (okrem toho, že vysvetľuje fungovanie vesmírneho WC) opľýva akousi priro-



MEZINÁRODNÁ STANICA ISS
NIE JE LEN ŠPIČKOVÝM VEDECKÝM PRACOVISKOM, ALE AJ MIESTOM POPULARIZÁCIE KOZMONAUTIKY. POZRITE SI ZÁBERY VNÚTRA VESMÍRNEJ STANICE S ASTRONAUTKOU A SPRIEVODKYŇOU SUNITOU WILLIAMS NA STRÁNKACH NASA.



POPULÁRNA
PIESEŇ **SPACE
ODDITY** V PODANÍ
KANADSKÉHO
ASTRONAUTA
**CHRISA
HADFIELDA** NA
PALUBE ISS
(YouTube)

dzenosťou a charizmom. Možno aj preto bolo zaradené do oficiálneho programu prehliadok pre verejnosť sídla OSN vo Viedni, kde sa nachádza Kancelária OSN pre vesmírne aktivity (UNOOSA). Stalo sa tak v roku 2013 v rámci špeciálnej série prehliadok pri príležitosti 50. výročia letu prvej ženy do vesmíru.

VESMÍRNY ROCK

V roku 2013 sa stal pomerne známym astronaut kanadského pôvodu, plukovník Kanadského kráľovského letectva Chris Hadfield. Okrem jeho profesijných prínosov v oblasti kozmických letov sa totiž zapísal aj do hudobných kroník. Už od detstva rád a dobre hrával na gitare a jednoducho sa naskytla otázka, prečo si na nej nezahrať aj na ISS. Nieže by bola gitara vo vesmíre niečo nové, veď aj ruská stanica *Mir* mala tú svoju, ale Chrisovi sa z toho podarilo urobiť národnú záležitosť. Bol totiž prvým kanadským veliteľom ISS a počas svojho pobytu tam nakrútil množ-



stvo vzdelávacích a zábavných videí a zúčastnil sa hudobného projektu *Music Monday Program* (Pondelkový hudobný program). So spevákmi z celej Kanady si z vesmíru zaspieval pieseň *Is Somebody Singing?* (Spieva tu niekto?), ktorá sa často označuje skratkou ako I.S.S.

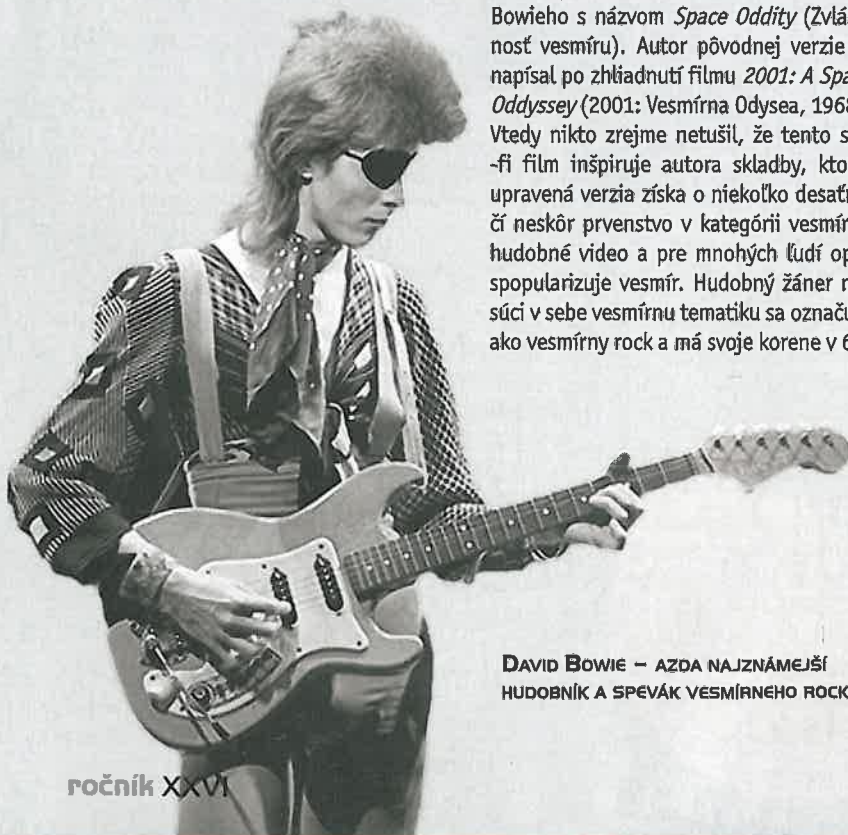
Okrem toho naspieval a nahral na ISS aj prvý vesmírny hudobný videoklip. Využil na to upravenú verziu skladby od Davida Bowieho s názvom *Space Oddity* (Zvláštnosť vesmíru). Autor pôvodnej verzie ju napísal po zhladnutí filmu *2001: A Space Odyssey* (2001: Vesmírna Odysea, 1968). Vtedy nikto zrejme netušil, že tento sci-fi film inšpiruje autora skladby, ktorej upravená verzia získa o niekoľko desaťročí neskôr prvenstvo v kategórii vesmírne hudobné video a pre mnohých ľudí opäť spopularizuje vesmír. Hudobný žáner nesúci v sebe vesmírnu tematiku sa označuje ako vesmírny rock a má svoje korene v 60.

rokoch 20. storočia. Tento štýl sa vyznačoval pokojnou, pomalou, ba až hypnotickou hudbou. Za prvý rokový hit inšpirovaný vesmírom je najčastejšie považovaná skladba *Telstar* (podľa názvu amerického satelitu) od skupiny *Tornados*. Najznámejšími interpretmi vesmírneho roku sú Hawkwind, Pink Floyd a David Bowie.

Pieseň *Space Oddity* sa zahrála aj vo filme Bena Stillera s názvom *The Secret Life of Walter Mitty* (Tajný život Waltera Mittyho, 2014), kde sa zhostila úlohy akejsi hymny odvahy. Bolo to práve v období, keď sa skladba zviditeľnila aj vo vesmíre. Pôvodná aj upravená skladba sa dajú veľmi jednoducho nájsť na internete. Tentoraz už vesmír neprichádza do obývačiek spoločnosti, ale rovno do jej vreciek, a to vďaka mobilným zariadeniam, cez ktoré ľudia zdieľajú svoje nadšenie pre vesmír.

Chrisovi Hadfieldovi sa moderným spôsobom podarilo upriamiť pozornosť kanadskej, ale aj celosvetovej verejnosti na vesmír, na jeho dobývanie a objavovanie. Nebol však na to sám, pomáhal mu jeho syn Evan, ktorý je profesionálnym marketérom. Vďaka svojim znalostiam pomohol otcovi s popularizáciou jeho videí na internete a na sociálnych sieťach. Sledovanosť hudobného videoklipu *Space Oddity* dosiahla ešte pred jeho návratom na Zem sedem miliónov prezretí.

So svojím hudobným talentom bol Chris Hadfield aj členom astronautskej

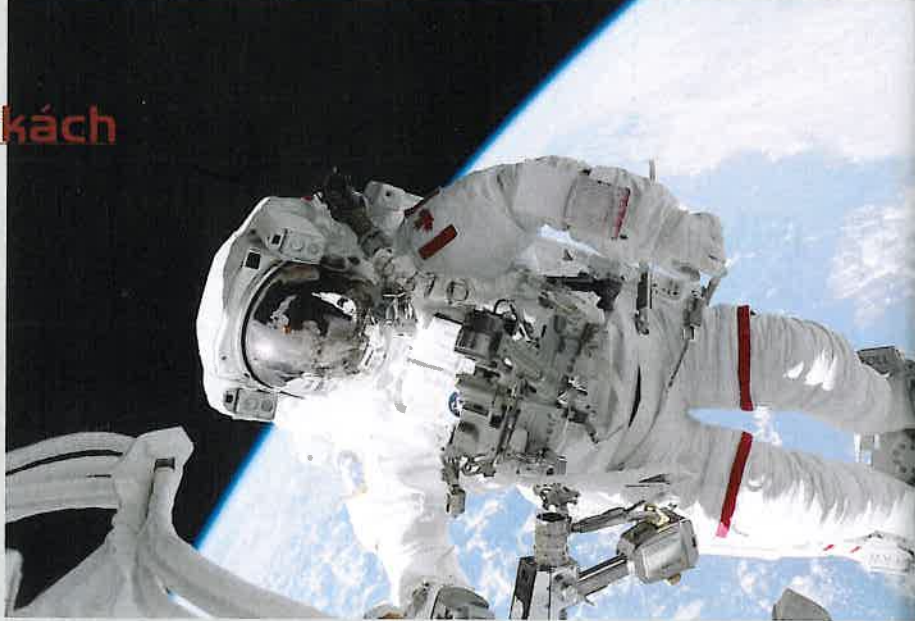


DAVID BOWIE – AZDA NAJZNÁMEJŠÍ
HUDOBNÍK A SPEVÁK VESMÍRNEHO ROCKU

Vesmír v obývačkách

rokovkej kapely Max Q. Túto skupinu tvoria iba astronauti, aj keď jej zloženie sa často mení kvôli ich povinnostiam vo vesmíre. Bola založená v roku 1987 a meno jej dal jeden zo zakladateľov – Robert Gibson. Max Q je totiž technický výraz pre maximálny tlak vzduchu, s ktorým sa stretáva štartujúca raketa v atmosfére. Gibson ďalej vtipkoval, že celá kapela je ako veľká raketa – robí priveľa hluku a žiadnu hudbu.

Po všetkých dobrodružstvách, ktoré plukovník Hadfield prežil, sa rozhodol napísať aj knihu s názvom *An Astronaut's Guide to Life on Earth* (Astronautov sprievodca životom na Zemi, 2013), ktorá v novembri tohto roka vyšla už aj v slovenskom preklade. V knihe sa dozvieme, že ak chceme vedieť, ako žiť na Zemi, nezaškodí sa pozrieť najprv do vesmíru. Alebo sa spýtať niekoho, kto tam bol. Doposiaľ sa to však podarilo iba niečo vyše 500 ľuďom. Chris svojším, vtipným a zároveň veľmi pohlcujúcim štýlom opisuje mnohé zážitky zo svojho života a kariéry, pričom sa „pozemšťanom“ snaží odovzdať aj akési morálne ponaučenie. Kniha odкрýva



Chris Hadfield v otvorenom kozmickom priestore

zaujímavé fakty zo zákulisia vesmírnych letov. Na vlastných skúsenostiach opisuje pocity človeka, ktorý je v nesmiernej rýchlosti vystrelený na „obrovskej bombe“ do vesmíru na celých šesť mesiacov. Pričom jediná možnosť, ako sa dostať skôr domov, je život ohrozujúci zdravotný stav alebo udalosť.

V diele rezonuje autorova vrodená skromnosť, profesionalita a zmysel pre

humor spolu s pocitom národnej hrdosti. Okrem opisovania krás vesmíru sa snaží upriamiť našu pozornosť smerom dole, na to, čo je na Zemi – na vzťahy, konanie ľudí a našu spoločnú vesmírnu loď – na planétu Zem. Za všetko hovorí výrok v úvode knihy: „I wasn't destined to be an astronaut. I had to turn myself into one.“ (Nenarodil som sa ako astronaut, ale musel som sa ním stať.)



inercia

550. VÝROČIE UNIVERSITY ISTROPOLITANY UCTENÉ RÝDZIM ZLATOM

Universitas Istropolitana, tiež známa pod svojim nesprávnym názvom Academia Istropolitana, bola založená Matejom Korvínom v roku 1465 a o dva roky neskôr zahájila svoju činnosť na 4 fakultách. Prvá univerzita na Slovensku dnes patrí medzi naše národné kultúrne pamiatky.

V roku 2015 si pripomíname 550. výročie založenia tejto významnej inštitúcie, preto sa Národná Pokladnica rozhodla vyraziť unikátnu pamätnú emisiu, ktorú v januári s hrdosťou uvádza na

slovenský trh. Jubilejná medaila, oslavujúca vznik vysokého školstva na Slovensku, je zušľachtená červeným a žltým zlatom rýdzosti 999/1000. Jedná sa o najnovšiu techniku dvojitého pozlátenia, ktorá je na Slovensku ponúkaná po prvýkrát. Táto emisia je vyrazená v najvyššej kvalite – lešteným razidlom.

Kus slovenskej histórie vyobrazený na tomto exemplári s priemerom 45 mm zobrazuje motív, ktorého autorom je významný slovenský umelec Doc. Patrik Kovačovský Mgr. Art. Svoj detailný dizajn navrhol výhradne pre Národnú Pokladnicu. Emisia je prísne limitovaná na 5000 exemplárov, čo tiež zvyšuje jej hodnotu.

Ponuka Národnej Pokladnice zahŕňa aj mince a medailu z najčistejších kovov. Spoločnosť spolupracuje s viacerými významnými slovenskými inštitúciami a je tiež oficiálnym partnerom Národnej banky Slovenska.

www.vyrocie-istropolitana.sk
www.narodnapokladnica.sk



O našich autoroch

Mgr. Juraj Drábik, PhD., absolvent doktorandského štúdia na Ústave svetových dejín FF KU v Prahe. Vo svojom výskume sa zaoberá dejinami fašizmu, rasovou politikou a modernými britskými dejinami.

Mgr. Soňa Gyarfašová, absolventka žurnalistiky a práva na Univerzite Komenského, v súčasnosti novinárka, spolupracujúca s RTVS. Venuje sa dejinám 20. storočia.

Tomáš Hrozenký, študent medzinárodných vzťahov na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici, člen Slovenskej organizácie pre vesmírne aktivity. Venuje sa politickým, bezpečnostným a ekonomickým aspektom prieskumu kozmu a jeho využívania.

Mgr. Pavol Jelínek, vyštudoval UKF v Nitre, odbor história – archeológia. Špecializuje sa na problematiku skeletov v sídliskových objektoch v praveku. V súčasnosti pôsobí ako odborný pracovník SAHI.

Ing. Marek Krištof, doktorand na Ekonomickej fakulte UMB v Banskej Bystrici, člen SOSA a Regionálnej akadémie OSN 2014/2015, konkrétne Pracovnej skupiny Kancelárie OSN pre vesmírne aktivity.

Barbora Krištofová, študentka Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov na UMB v Banskej Bystrici. Zaoberá sa intelektuálnou históriou vzťahu medzi módou a politikou.

Ing. Karel Pacner, dlhoročný redaktor novín Mladá fronta – MF Dnes (1951 – 2001), kde sa venoval popularizácii vedy. Napísal 45 kníh, venovaných predovšetkým kozmonautike a vesmíru. Dostal celý rad cien Akadémie vied a ďalších inštitúcií za popularizáciu vedy.

Juraj Petrovič, vyštudovaný hudobník a právnik, pracujúci ako vedúci oddelenia aplikácií technických plynov v spoločnosti Messer Tatragas. Vesmírnymi letmi sa zaoberá od detstva, aktívne o nich píše napríklad na blogu sme.sk a Denníka N. Okrem toho je podpredsedom mimoparlamentnej Občianskej konzervatívnej strany.

Peter Pindják, MPiA, pracuje na odbore bezpečnostnej politiky Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR. Na University of Pittsburgh vyštudoval bezpečnostné a spravodajské štúdiá. V súčasnosti je externým doktorandom na AOS M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši. Vo svojej dizertačnej práci sa venuje neregulárnemu ozbrojenému konfliktu.

RNDr. Ľuboš Ryban, PhD., vyštudoval biológiu na FPV UKF v Nitre a pôsobil na Ústave cievnej biológie a výskumu trombózy Lekárskej univerzity vo Viedni. V súčasnosti sa venuje forenzníj genetiky. Vo voľnom čase sa zaoberá históriou letectva a kozmonautiky.

Mgr. Ivan Zich, vyštudoval žurnalistiku na UKF v Nitre. Pracuje ako redaktor zahraničného spravodajstva v TASR a redaktor Historickíj revue. Zameriava sa na dejiny vojenstva a obdobie stredoveku. Píše historický blog a venuje sa stredovekým bojovým umeniam, najmä šermu.

Kvízy s HISTORICKOU REVUE

Vážení čitatelia!

Výhercom hlavnej ceny z e-mailových kvízov za rok 2014 – zájazdu v hodnote 1 000 eur podľa vlastného výberu od BUBO Travel Agency, sa stáva **Jarmila Vojtková, Martin**. Výhercovi srdečne blahozeláme.

Možnosť súťažiť s kvízmi Historickíj revue Vám prinášame aj v roku 2015. Každý mesiac môžete súťažiť v troch kvízoch o hodnotné knižné publikácie. Od Historickíj revue 2/2013 nastala v tzv. SMS kvízoch zmena v spôsobe hlasovania. Odpovede na otázky z týchto dvoch kvízov zasielajte na e-mailovú adresu: hrkviz@sahi.sk. Tento spôsob bude pre Vás výhodnejší a veríme, že aj jednoduchší. Hlavnou cenou z e-mailových kvízov bude hodnotný zájazd. Výhercu hlavnej ceny za rok 2015 vylosujeme v priebehu januára 2016.

Termín uzáverok odpovedí na všetky tri kvízy je 20. 2. 2015.

Nájdite odpoveď a pošlite poštou!

Súťaž oknihu: **Správa o veciach na Yucatáne, ktorú napísal brat Diego de Landa**. Správne odpovede posielajte do 20. 2. 2015.

Odpovedzte na otázky:

1. Ako sa volala družica s československými prístrojmi na palube, ktorá odštartovala 14. októbra 1969?
2. Čo znamená ruský termín Prostějšij sputnik v slovenčine?
3. Ako sa volal prvý človek, ktorý vstúpil na povrch Mesiaca?
a) Buzz Aldrin
b) John Glenn
c) Neil Armstrong
4. V ktorom roku bola založená NASA?
5. Kto bol hlavným konštruktérom sovietskej družice Sputnik 1?
6. Ako znel názov amerického vesmírneho projektu Minimum Satellite Vehicle od novembra 1957?
7. Ktorý hudobník je autorom piesne Space Oddity s vesmírnou tematikou?
8. Uvedte meno prvej ženy vo vesmíre.
9. Ako sa volá film o lete na Mesiac s Tomom Hanksom v hlavnej úlohe?
a) 2001: Vesmírna Odysea
b) Apollo 13
c) Zo Zeme na Mesiac
10. Z ktorého kozmodrómu štartovala prvá československá družica Magion 1?

Správne odpovede z minulého čísla: 1. Takšašlá, 2. Mesto víťazstva, 3. b), 4. navaratna, 5. Hampi, 6. 28, 7. Thomas Young, 8. Milión, 9. c), 10. 22. Výhercom sa stáva **Daniel Varga, Pata**. Výhercovi blahozeláme a zasielame mu knihu: **Úvod do štúdia mayských hieroglyfov od Harriho Kettunena a Christophu Helmkeho**.

PONUKA STARŠÍCH ČÍSEL

POZOR! Ak máte záujem o staršie čísla, môžete si ich objednať u spoločnosti: L.K. Permanent, s. r. o., Dana Heršlová, tel.: 02/49111203, mail: heršlova@lkpermanent.sk, alebo osobne zakúpiť v redakcii HR na adrese: Vajnorská 8/A, 831 04 Bratislava.

2006: č. 2, 4, 5-6, 7-8, 9-10, 11-12/ 0,90 €

2007: č. 1, 2, 3, 11, 12/ 0,90 €

2008: č. 4, 5, 6, 10, 12/ 0,90 € **2009:** č. 1 – 12/ 0,90 €

2010: č. 1, 2, 3, 6, 9/ 2 €, 11, 12/ 3,20 €

2011: č. 1 – 12/ 3,20 € **2012:** č. 1 – 12/ 3,20 €

2013: č. 1 – 12, Špeciál/ 3,20 € **2014:** č. 1 – 12/ 3,50 €

2015: č. 1/ 3,50 €